

RA

103

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

UITGIFTE KANTOOR
3300 TIENEN 1

103

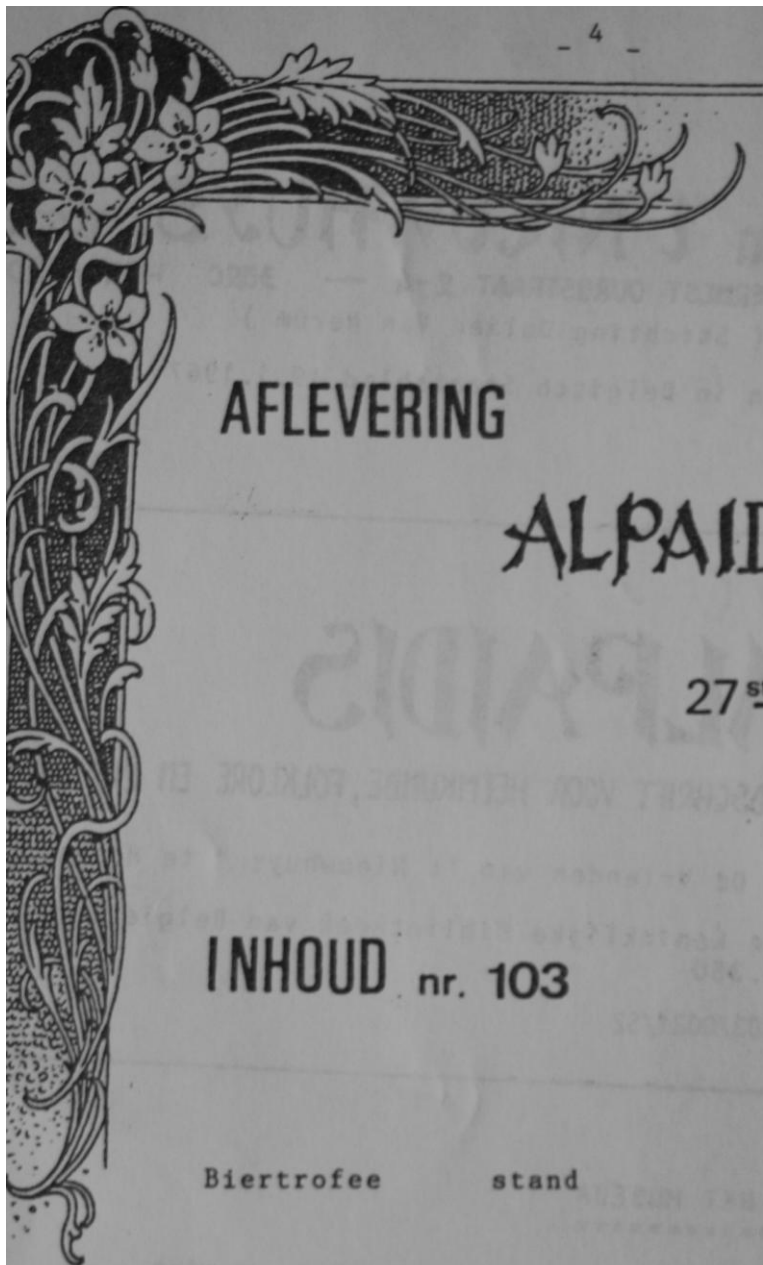
DHR. GUILLUY A
NERMSTRAAT 35
3320 HOEGAARDEN

driemaandelijks

2^e trimester 1991

ALPAIDIS

V.V. Etienne Grooten
Viaduktstraat 193
3300 TIENEN

AFLEVERING

ALPAIDIS

27ste jaargang 1991

INHOUD nr. 103

Biertrofee stand

De Matigheidsbond van Hoegaarden

De Hoegaardse Gemeentepolitiek 1830 - 1990 (vervolg)

DE MATIGHEIDBOND

VAN HOEGAARDEN

Dr. SMEESTERS Joseph
een merkwaardig man

OPGEDRAGEN AAN:
MEV. SMEESTERS-PONSAERTS

Dr. J. S M E E S T E R S , een merkwaardig man.

=====

30 jaar geleden, op 16 augustus 1961, overleed een van de meest merkwaardige figuren uit Hoegaarden, Dr. Joseph SMEESTERS
Het Nieuwhuys-museum wil hem door deze bijdrage, een posthume hulde brengen.

1 - ZIJN GEBORTE

=====

Joseph SMEESTERS werd geboren te Hoegaarden op 1 februari 1881, als zoon van waaalse ouders uit Neerheydissem, Gustave Smeesters (°1854 +1888) en Marie Adolphine Lefrère (°1861 +1945) en als kleinzoon van Hubert Smeesters en Monique Hamels enerzijds en van Joseph Lefrère, brouwer te Neerheydissem en Anatolie Troost uit Hoegaarden anderzijds.

Deze laatste was de zuster van de bekende schilder Odulfus Troost (°1820 +1854) en van Wivine Troost, gehuwd met apotheker Jean Dotremont uit de Koffiestraat (nu Arthur Putzeysstraat) te Hoegaarden.

Zijn geboortehuis lag op de hoek van de Koffiestraat en de Putstraat (nu Gasthuisstraat), gebouwd in witte Gobertangesteent, het jaartal 1727 dragende en met een duif boven de voordeur, symbool van de H. Geest.

Het huis had toebehoord aan zijn overgrootvader Jacques Troost en Marie Jeanne De Marey, die er een kruidenierswinkel hadden (zie D 347)

2 - HIJ VERLIEST ZIJN VADER

=====

Zijn vader was hoofdonderwijzer te Ezemaal, maar ingevolge slepende verwickelingen voortvloeiend uit de schoolwet van 1883, verliet hij het onderwijs en besloot drukker te worden. Hij ging enkele weken te Leuven op stiel en liet in de tuin van zijn huis te Hoegaarden, een werkplaats met grote vensters bouwen.

Dan schafte hij zich een drukpers en letterkassen aan en opende in 1886 zijn eigen zaak, onder de naam "Drukkerij Smeesters - Lefrère".

Helaas, een paar jaren later in 1888, overleed hij schielijk aan het station van Lincent. Hij was slechts 34 jaar en liet een 27 jarige weduwe na, met twee kinderen: Joseph 7 j. en Jeanne, een maand oud. Een ander zoontje Adolphe, geboren in 1886 was in 1887 reeds gestorven.

3 -DE DRUKKERIJ

=====

Wat zou er van de drukkerij geworden ? Hoe zou moeder Smeesters haar kinderen eten geven ? De drukkerij uit Leuven, waar haar man zaliger zijn stiel had geleerd, stuurde echter een directeur naar Hoegaarden, om de zaak te bekijken. Alsdan werd besloten een gast aan te nemen, die de drukkerij zou in stand houden. Hij kreeg een kamer boven de werkplaats en nam de maaltijden bij de familie Smeesters.

Het drukken geschiedde nog primitief. Men moest de nodige letters uit de kassen nemen, om de tekst te vormen en in kopere haken steken, die op een drukplaat werden gehecht. Een inktrol bestreek de letterplaat en dan moest het druktoestel met de hand in werking worden gesteld, om het aantal gewenste exemplaren te bekomen.

Doodsbrieven en doodsbeeldekens werden gedrukt voor Hoegaarden, Nerm, Houtem Outgaarden, Sluizen, Lummen en Neerheylissem, evenals naamlijsten voor de duivenmaatschappijen, drukwerken voor de suikerfabriek, visitekaarten en ook kiezerslijsten, communiebeeldekens, menu's, trouwbrieven, facturen, omzendbrieven, prospectussen enz.....

Vaak vertoefde de kleine Joseph in de werkplaats en hielp letters uitnemen en de teksten maken. Er was veel werk en de drukkerij deed goede zaken, onder het waakzaam oog van moeder Smeesters.

Met de jaren werd de werkplaats echter te klein, wijl Joseph zich meer en meer op zijn studiën moest zetten. Alsdan kocht weduwe Smeesters in 1896 het huis van haar overleden oom apotheker Jean Dotremont in de Koffiestraat 21 en vestigde zich aldaar.

De gast die buiten Hoegaarden in het huwelijk trad verliet de zaak en werd opgevolgd door Libert Vanmol (°Kessel Lo in 1882) die vanaf zijn 13 de jaar het letterzetten bij Smeesters had geleerd. Hij zou er blijven tot in 1945.

Een nieuw drukmachien werd aangeschaft en het oude bleef bewaard voor het drukken van notaris-affiches en programmas van gemeentefeesten.

Vanaf 1890 hielp het 12 jarig dochttertje Jeanne de naamkaarten drukken. Op de drukkerij Smeesters werd o.m. het tijdschrift "St. Gorgoniusbode" vervaardigd, uitgegeven door Eerw. Heer Vanstappen, bestuurder van het pensionaat van Hoegaarden (Kloosterpensionaat), en ook " 't Annonceblad" dat dorps-nieuwsjes en reclame van de handelaars publiceerd.

Reeksen post-, prent- en zichtkaarten over Hoegaarden kwamen eveneens uit de drukkerij Wed. Smeesters-Lefrère.

N° 6

NOVEMBER

1928

Een broksken boter of wat vet, op onze roggestulten.
Naast 't werkzaam vrouwen al tijd net, weert d'armoe bij ons
Zoo leef ik als een zalig man, tot ik mijn ooge sluite. [buiten]

En tenslotte zouden ook "Ons Blad" tijdschrift van de Matigheidsbond en de programmas van de toneelkring "Vreugd in Deugd", evenals "Hageland" vanaf 1920 uitgegeven worden door de Geschied- en Oudheidkundige kring van Tienen en waarvan Eerw. Heer De Ridder, Onderpastoor in St. Germanus, sekretaris was, uit dezelfde drukkerij komen.

Moeder Smeesters, die tot aan haar dood in 1945 aan het hoofd van de drukkerij stond, hield van haar zaak en was fier op het verzorgde werk.

Na haar dood werd de drukkerij gesloten. Joseph Smeesters, die zijn moeder hartelijk lief had en voor haar zijn schoonste jonge levensjaren had opgeofferd, noemde haar een "heilige vrouw". Pas na haar dood trad hij in het huwelijk met Mej. Simone Ponsaerts uit Tienen, die 26 jaar jonger was.

4 -ZIJN STUDIËN

=====

Joseph Smeesters kreeg zijn eerste onderwijs in de kleuterklas van Juf. Florentinneke. Deze klas leunde met zijn rug tegen het verdwenen huis Hautmont op de Houtmarkt. Zij leerde de kleuters zingen en spelen en deelde mastellen en babbeleers uit.

In 1887, op 6 jarige ouderdom, ging hij naar het O.L.V. College te Tienen. Elke dag, door regen en wind, sneeuw en vorst, aan de hand van grotere leerlingen, verliet hij Hoegaarden te 5.30 uur om 5 km. te voet af te leggen en te 6.30 uur in de school de mis bij te wonen.

Hij was een vlijtige en zeer begaafde leerling, die steeds de eerste prijzen behaalde. Hij studeerde ook muziek en werd een uitmuntend pianist. Het is misschien omdat hij zo jong zijn vader verloor, dat hij van in zijn prilste jeugd de ernst van het leven beseftte.

Bij een wedstrijd tussen al de Colleges van het Bisdom, behaalde Joseph Smeesters de 1ste prijs in geschiedenis, met meer dan 90% der punten en kreeg hiervoor het boek "Clovis" van Godfroid Kurt.

Toen hij 10 jaar was geworden, vroeg hem eens Eerw. Heer Redig, toenmalige pastoor van Hoegaarden "Wat gaat ge later worden manneke? " Na het antwoord van de knaap "Ik weet het niet Mijnheer Pastoor" zie deze hem "Leer voor priester ventje, dan zult ge nooit sterven van honger en nog veel minder van dorst". Maar hij heeft deze wijze raad niet opgevolgd.

Joseph Smeesters was 16 j. toen hij de rhetorica met sukses beeindigde en zich te Leuven aan de universiteit liet inschrijven in de fakulteit voor

T E N T O O N S T E L L I N G

===== in Museum 't Nieuwhuys

Dr. S M E E S T E R S en de M A T I G H E I D S B O N D

van 7 sept. tot 29 sept. 1991

Zo had ook zijn grootvader Joseph Lefrère gedaan, maar deze had de geneeskunde verlaten, om de ouderlijke brouwerij te Neerheylissem voort te zetten.

5 -JOSEPH SMEESTERS WORDT DOKTER

=====

Na schitterende studiën behaalde de 22 jarige Joseph Smeesters in 1903, met onderscheiding, zijn diploma van dokter in genees- en verloskunde. Hij stelde zich te Hoegaarden in en deed aan algemene geneeskunde, tegen 1fr. per huisbezoek, geneesmiddelen inbegrepen.

Doch hij voelde zich aangetrokken door de oogheelkunde en werd 1ste assistent van Prof. Venneman in de ophtalmologie aan de Hogeschool van Leuven. Deze was voor zijn jonge assistent als een vader, een vriend en een raadgever en beoogde van hem zijn opvolger te maken. Maar dat lukte niet, want de dood maaide Prof. Venneman te vroeg weg, wjl de Universiteitsoverheid oordeelde dat Dr. Smeesters te jong (25 j.) was om professor te worden.

We waren toen in het jaar 1906. De specialisatie van Dr. Smeesters was evenwel voltrokken en hij verliet de Hogeschool, om zich als oogarts te Tienen (Statiestraat 37) te vestigen. Achteraf verhuisde hij zijn kabinet naar de Dr. Geensstraat 12 en daarna definitief naar de Wolmarkt 13.

In het jaar 1906 schreef de "Academie de Médecine " een prijs uit, voor een bepaald geneeskundig werk, dat hoefde te worden ingeleverd onder vorm van slogan. Dag en nacht werkte Dr. Smeesters aan zijn boek, dat 502 blz. telde en bood het aan onder de titel " Observer, analyser, conclure".Zijn werk werd op 29 juni 1907 bekroond.

In 1909 gaf hij een ander werk uit getiteld "La valeur médico-légale de la Périmètre Oculaire".

Toen brak in 1914 de oorlog uit. Dr. Smeesters schonk zich volledig aan het Hulp- en Voedingscomité, nam de Medische dienst van de Commissie van Open-

bare Onderstand op zich en zou deze 40 jaren lang besturen. Met hart en ziel heeft hij geijverd om behoeftigen te verzorgen en met raad en daad bij te staan.

Eerw. Broeder Nonatus, in de wereld V. Arens, algemeen econoom der EE. Broeders van O. Lieve Vrouw van Lourdes te Oostakker, die met een vijftal andere broeders in een verkeersongval te Hekelgem betrokken werd en die aan de opgelopen verwondingen bezweek.

Hij werd ook stichter-bestuurder van het Dispensarium voor Tuberculosebestrijding en Directeur van het Werk voor Kinderwelzijn van de Kantien voor zwakke kinderen. Tot de laatste dag van zijn leven behartigde hij al deze werken gewetensvol en onbezoldigd. Hij oefende de geneeskunde trouwens uit, als een apostolaat met als leuze " Goed zijn en goed doen " Hij ontving voor zijn toewijding menige eervolle onderscheiding en bewijzen van erkentelijkheid en zou in 1947 tot Ridder in de Leopoldsorde worden verheven.

In 1924 werd te Tienen de H. Hartkliniek gesticht door vier dokters, Joseph en Antoine Geens, Smeesters en Van Lindt. Voortaan zou hij in deze kliniek en ook in het St. Jans Gasthuis, tot het einde van zijn leven, opereren en

zijn activiteiten ontplooiën. Hij doceerde ook vele jaren aan de school voor Ziekenverpleegsters van de H. Hartkliniek.

Door heelkundige ingrepen heeft hij verschillende mensen van blindheid gered. Hij was ook de eerste oogarts in België, die de "cortisonebehandeling" toepaste, waardoor hij bij een hopeloos geval van Uveitis, aan een volledige blinde, het zicht terug schonk.

Over deze behandeling gaf hij op 10 juni 1951 een hooggeprezen uiteenzetting tijdens een bijeenkomst van de " Société Belge d'Ophtalmologie " te Brussel. En ten slotte verschenen er verschillende artikels van zijn hand in geneeskundige tijdschriften en uitgaven.

6 -MATIGHEIDSBOND en VREUGD IN DEUGD

=====

Benevens zijn zeer gevuld beroepsleven, was Dr. Smeesters ook zeer bedrijvig in het Hoegaardse verenigingsleven.

In 1900 werd door pastoor Vanstappen, Directeur van het Kloosterpensionaat, de Broedersschool in de Tiensestraat opgericht, om als tegenhanger van het gemeente onderwijs, als Vrije school te fungeren.

Eerw. Heer Van Gucht, pastoor van Hoegaarden, op zijn beurt, deed de aanvraag om vijf broeders uit Oostakker te bekomen, die er het onderwijs zouden verzorgen en in het klooster logeerden.

Tussen deze vijf behoorde broeder Nonantus (in de wereld V. Arens), die kort daarop in samenwerking met past. Vanstappen, op aanvraag van dhr. Robyns, Hoofdinspecteur van Onderwijs, te Hoegaarden een bond stichtte ter bestrijding van het alcolisme en ter ontwikkeling van het volk.

Het Bestuur.

voorzitter

Erzide van Gucht Pastoor

Schrijver. Schatbew. ondervoorzitter

Fr. Nonnatus

Jos. Smasters

Alimb. Stockmans

Raadsleden.

Fr. Overste Philiberten - Jule Enne

Gudolf Vandenbosch - Alf Gwaren

Emiel Bourguignon - Homble

Karel. Jos Vandermolen - Stock-

mans Propper.

BESTUUR VAN DE MATIGHEIDSBOND

1905

Deze bond kreeg de naam van " Matigheidsbond - St. Gorgoniusgilde " en vergaderde in de Broedersschool en de " Palace " in de Doelstraat, later ook in de Pax.

De eerste vergadering telde reeds 33 leden, die past. Vanstappen tot hun voorzitter verkozen. Deze spande zich in om zijn bond op een hoger cultureel niveau te brengen en de verstandelijke en zedelijke ontwikkeling van de leden te bevorderen.

Om dit doel te bereiken werd op 15 augustus 1902 in de schoot van de Matigheidsbond, een toneelkring opgericht onder de benaming " Vreugd in Deugd " met als kenspreuk " Willen is kunnen ". Het was de omwerking en voortzetting van de Vrije Patronaalkring uit de Kloosterschool. Broeder Philibertus werd toneelleider en broeder Nonantus schrijver.

Tot het bestuur en medestichters behoorden ook nog Prosper en Lambert Stockmans, Henri en Emile Bourguignon, Jules en Maurice Evrard, Julien Van Nerum, Joseph Vandermolen, Clement Cilis, Karel Homblé, Adolf Vandenbosch, Alfons Groeseneken en eveneens Joseph Smeesters.

In 1903 brak een eerste crisis uit die het voortbestaan van de bond in gevaar bracht. Pastoor Vanstappen was overgeplaatst naar de parochie O.L.V. Hanswijck te Mechelen en het was burgemeester Arthur Putzeys, die het voorzitterschap opeiste, om de bond te ondermijnen, want hij zag er gevaar in voor het heringesteld liberalisme te Hoegaarden in 1896.

De leden kozen echter past. Van Gucht tot hun nieuwe voorzitter, zodat het plan van Putzeys gekelderd werd en de bond bleef voortleven. Past. Van Gucht zette alles in het werk om de bond tot een grotere bloei te brengen.

Nadat Joseph Smeesters zijn doctoraat had behaald, begon hij zich meer en meer aan de Matigheidsbond en de toneelkring te interesseren. Hij aanvaardde het ondervoorzitterschap en werd een niet te versmaden steun voor past. Van Gucht en broeder Nonantus. In 1905 werden de statuten ingesteld waardoor de Matigheidsbond en de Toneelkring elk hun eigen reglement kregen, wijl ook de twee bestuursraden aan strenge wetten waren onderworpen. Zij spreken boekdelen. (zie in bijlage) volgende Alpaidis.

In 1912 vierde " Vreugd in Deugd " zijn 10 jarig bestaan, maar onverwachts diende past. Van Gucht zijn ontslag in. Een tweede crisis was uitgebroken waardoor het voortbestaan van de bond in twijfel werd getrokken. De leden duiden echter Dr. Smeesters tot opvolger aan en het was deze die vanaf 1913 voorzitter werd, werd Joseph Vandermolen als onder voorzitter en Prosper Stockmans als schrijver.

Het Bestuur

Eerevoorzitter

Egide van Gucht (Pastoor)

voorzitter

Jules Erward

Schrijver-Schatbew. Ondervoorzitter

Fr. Monnatus Lamb. Stockman

Zooneelmeester

Fr. Overste Philibertus.

Raads leden

Joseph vandermolten - Joseph Smeesters

Karel Humble - Maurice Erward.

Henri Bourguignon - Element

Gilis - Julien bannerum

Helaas, in 1914 brak de oorlog uit en alle activiteiten werden stop gezet. Pas in 1919 hernamen de toneelopvoeringen die doorgingen in de zalen Palace, Waranda en Broedersschool. Dit gebeurde tweemaal per jaar, de 2de zondag van november en de laatste van januari. De Matigheidsbond vergaderde elke laatste zondag van de maand.

Er werden ook passiespelen opgevoerd en deel genomen aan Provinciale toneelwedstrijden, waar Vreugd in Deugd lauweren behaalde. Daarvan getuigen nog steeds de bewaard gebleven getuigschriften.

In de schoot van de bond werd door Dr. Smeesters ook een muziekafdeling opgericht.

In 1920 vertrokken de broeders uit Hoegaarden en werden door leken vervangen, hetgeen een groot verlies was en een derde crisis uitlokte in de rangen van de Matigheidsbond en Vreugd in Deugd. Maar Dr. Smeesters volhardde en overwon. De bond bleef in leven.

Zes jaar later, in 1927, vierde Vreugd in Deugd zijn zilveren jubileum, met een groot feest in de Broedersschool. Zivere erediplomas werden uitgereikt aan de leden, die gedurende 25 jaar ononderbroken lid waren geweest. Hun namen zijn: Dr. Smeesters, Joseph Vandermolen, H. Bourguignon, H. Steenwegen, A. Groeseneken, Frans Godefroid, Karel Homblé, Napoleon Taverniers en Libert Vanmol. Sommigen van het eerste uur waren afgevallen, anderen overleden.

Dr. Smeesters streefde er naar, 200 leden in zijn bond te tellen, maar hij zou moeilijk dit doel bereiken.

In 1930 nam de Matigheidsbond met 115 man deel aan de Eeuwfeeststoet van de Belgische Onafhankelijkheid, die te Hoegaarden werd ingericht. Zij verbeelden de oude en nieuwe vervoermiddelen.

Datzelfde jaar verwierf de toneelkring "Vreugd in Deugd" het Erediploma van de Vlaamse toneelmaatschappijen van België.

In 1932 bekwamen Guillaume Loozen, Felix Godfroid en Camille Gilis hun zilver erediploma van 25 jaar lidmaatschap.

De maandelijkse bijeenkomsten werden gevuld met voordrachten of filmvoorstellingen van allerlei aard, maar werden bijna altijd ingezet met een lezing uit de toenmalige proza van onze meest gekende schrijvers met o.m. Timmermans, E. Claes en anderen. Deze teksten werden door Dr. Smeesters zelf doorspekt met de hem eigen ironie en lokten menigvuldige schaterlach uit bij de talrijke aanwezigen.

Dan pas begon het ernstig gedeelte van de vergadering en dit met een grote kennis van de behandelde onderwerpen, want de dokter was in Hoegaarden de meest up to day man van zijn tijd. Op de maandelijkse uitnodigingen werd telkens een liederentekst gedrukt en met aanleren hiervan en het zingen uit volle borst, werd de vergadering besloten.

Door deze maandelijkse vergaderingen hebben de leden van de vereniging Dr. Smeesters leren kennen als een optimist en iemand die de kunst verstond om van het leven te genieten op ernstige wijze. Dat bracht hij zijn leden bij, zoals een Conscience zijn volk leerde lezen.

De leden gingen ook elk jaar op reis, met een bepaalde reisbijdrage van 5 fr. per maand, wijl zij die niet meegingen, hun geld terug kregen. Het tekort werd door Dr. Smeesters uit eigen zak bijgezet. De eerste reis ging door in 1903 naar Dinant, later naar zee, de Ardennen enz.... In 1934 namen 187 leden deel aan de reis. Dr. Smeesters leerde zijn dorpsgenoten leven en reizen.

De gewone bondsbijdrage bedroeg slechts 0,25 fr. per maand, doch men kon geen lid worden van toneelkring of de muziekafdeling, zonder lid te zijn van de Matigheidsbond. Elk lid kreeg zijn stempelkaart en moest de onthoudingsbelofte uitspreken. (zie hieromtrent het Reglement in bijlage) Alp. 104 Sommige leden vergaten echter wel regelmatig te betalen of verzuimden de vergaderingen bij te wonen. Dr. Smeesters moest dan hard maar steeds met zijn gekende diplomatie optreden.

De Matigheidsbond was een vereniging die op zich zelf bestond, zonder erelieden, zonder toelagen en zonder geldschietters.

En buiten al deze activiteiten; werden in de Broedersschool ook nog lessen gegeven in ziekenverpleging.

In 1937 vierden zij Apollinaire Toletti, hun oudste en trouwste lid, met 35 jaar ononderbroken lidmaatschap en regelmatig tegenwoordig op alle activiteiten en vergaderingen.

1940 Terug oorlogsgeweld en andermaal werd elke bedrijvigheid stop gezet. Tot aan WO II was de Matigheidsbond uitsluitend gericht geweest op de strijd tegen het drankmisbruik. Doch de oorlog had veel veranderd. De geest en de toestanden waren niet meer dezelfde. Alsdan ging de bond meer over naar de algemene volksontwikkeling, die Hoegaarden wilde groter, rijker, intellectueler en schoner maken, zodat de Matigheidsbond met de tijd de supporter werd van Vreugd in Deugd.

In 1950 kwam het topjaar. De Bond vierde zijn gouden jubileum op 20 augustus, met ontvangst op het gemeentehuis en een grote feestviering.

Bij deze gelegenheid werden plechtige toespraken gehouden. Alfons Groeseneken en anderen brachten hulde aan Dr. Smeesters en diens echtgenote. Ook Libert Vanmol en mevrouw Biscompte-Peeters spraken in eigen naam, of in deze van de vrouwen-leden en de jeugd. Dat jaar telde de bond 97 mannen en 59 vrouwen en gingen op reis naar Dinant, dezelfde plaats waar de bond zijn eerste reis had ingericht in 1903.

Op 29 mei 1951 kreeg de Matigheidsbond de toelating om de titel van "Koninklijke Maatschappij" te dragen.

En zo leefde de verder en schonk ook menige gift aan behoeftigden, aan teringlijders, genootschappen en missies. Geen enkel jaar ging voorbij, zonder 11 en 15 november herdenking, want Dr. Smeesters was belg en koningsgezind, hetgeen duidelijk blijkt uit zijn nagelaten geschriften.

7 -ZIJN OVERLIJDEN

=====

Op 16 augustus 1961 overleed Dr. Smeesters in de ouderdom van 80 jaar.

Het was een groot verlies. Zijn laatste jaren, in gezelschap van zijn echtgenote, die hem zo innig lief had, noemde hij "de gelukkigste uit mijn leven"

Edmond Marchal volgde hem als voorzitter op, maar de geest was weg.

In 1966 werd de vereniging ontbonden. Het archief en de prachtige vlag werden aan 't Nieuwhuys geschonken, waar in 1973 een tentoonstelling plaats greep, als hulde aan Dr. Joseph Smeesters en waar sindsdien een permanente stand werd ingesteld, gewijd aan deze merkwaardige man.

Dr. Smeesters verzinnebeelde het vaandel van de Matigheidsbond als volgt :

" Tot nut van het dorp, ten bate van een groter, mooier Hoegaarden, opdat de zon steeds rijze achter haar prachtige kerktoeren, de krans van een verbond rondom het paarse kruis van drankonthouding en taaie leerzucht, bloemend kwekend van zelfvoldaanheid en rijker kennis op 't groene veld van een kleurige toekomst ".

Deze vlag prijkt in het museum 't Nieuwhuys op een ereplaats.

BIER trofee

- 20 -

STAND OP

1 MEI 1991

Om het Hoegaards Biermuseum en ons tijdschrift "ALPAIDIS" te verbeteren en op de hoogte te blijven van wat er leeft in de brouwerswereld, heeft men besloten dit jaar een BIER TROFEE toe te kennen.

SPELREGELS:

Wie de redactie gloednieuwe (nog niet verschenen) persartikelen, bierviltjes, informatie, dokumentatie enz. toestuurt, ontvangt daarvoor een aantal punten.

Alle artikelen enz. sturen naar Etienne Grooten

Oude Leuvensestraat 41 3300 Tienen

of afgeven in 't Nieuwhuysmuseum te Hoegaarden

met vermelding Biertrofee.

Niet vergeten naam en adres te vermelden.

Puntenverdeling:

- Brouwerij voorwerpen (vb. flessen, bakken publiciteits voorwerpen e.d.) 30 p
- Oude Hoegaardse Bierglazen 30 p
- Uitgaven over Bier (boek) of tijdschriften 25 p
- Artikelen over de Hoegaardse bieren 25 p
- Brouwerij historiek 20 p
- Bierartikelen (klaar voor publicatie) 20 p
- Persknipsels over Hoegaardse bieren 15 p
- Persknipsels over bier (allerlei) 10 p
- Fotocopie van oude bierdocumenten 10 p
- Andere nuttige Bierinformatie 10 p
- Biermoppen en/of Bierrecepten 5 p
- Bierviltjes en/of etiketten (per stuk) 1 p

1 - Van Ruysevelt R.	5400	
2 - Matthys J	310	+310
3 - Wuestenberg	270	
4 - Van Nerum H	260	+ 20
5 - Dodion M	205	
6 - Dekeyzer B	155	+ 85
7 - Peetermans G	130	+ 35
8 - Benauwt R	70	
9 - Dedobbeleer e	65	+ 25
10 - Coenen Y	43	+ 43
11 - Willems	20	+ 20
12 - Vandewijngaert	10	+ 10

Volgende stand zal verschijnen in
volgend Moutstockje en AlpaIdis.

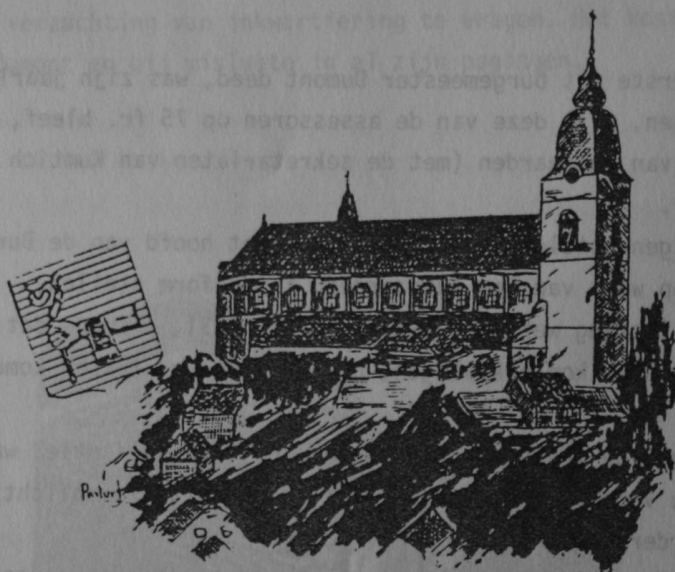
In elke ALPAIDIS zal een tussenstand gepubliceerd worden. Naast de BIERTROFEE (?) zal de winnaar tevens een geschenk overhandigd worden. De 2de tot en met de 5de ontvangen eveneens een waardevolle prijs.

VOOR ONZE AANGESLOTEN LEDEN

De leden in regel met hun lidmaatschap 1991, die hun tijdschriftenreeks "AlpaIdis" willen aanvullen met ontbrekende nummers, kunnen zich rechtstreeks richten tot H. Van Nerum Maquisstraat 44 1140 Brussel.

Voor zover nog beschikbaar, zullen deze nummers hun gratis ter beschikking worden gesteld in 't Nieuwhuys museum Ern. Ourystraat 4 Hoegaarden.

Hoegaardse

Gemeente politiek

1830 - 1990

Het eerste wat burgemeester Dumont deed, was zijn jaarloon tot 300 fr. verhogen, wijl deze van de assessoren op 75 fr. bleef, maar de sekretaris van Hoegaarden (met de sekretariaten van Kuntich en Sluizen) kreeg 530 fr.

Vervolgens stelde hij zichzelf aan het hoofd van de Burgerwacht en wilde deze op wens van Van Autgaerden, in uniform stellen.

De beslissing werd genomen op 10 mei 1831, alsmede dat voor alwie zijn kledij niet kon bekostigen, de gemeente zou tussen komen.

Dat speelde in de kaarten van de "heilige Alliantie" want hoe meer geld er zou verspild worden hoe sneller de belastingsplichtigen zich tegen de regeerders zou keren.

Zo veel mogelijk manschappen werden met dit doel opgestookt om hun uniform door de gemeente te laten bekostigen. Niet minder dan een veertigtal burgerwachters, hetzij bijna de 2/3 van het volledig effectief, deden hun aanvraag het uniform te laten bekostigen door de gemeente.

Op 2 augustus waren de Hollandse troepen vanuit Maastricht terug het land binnengevallen en rukten via St. Truiden en Tienen in de richting van Leuven en Brussel, na hevige gevechten te Boutersem.

Tijdens hun opmars waren ook te Hoegaarden soldaten verschenen die verschillende huizen plunderden en opeisingen uitvoerden.

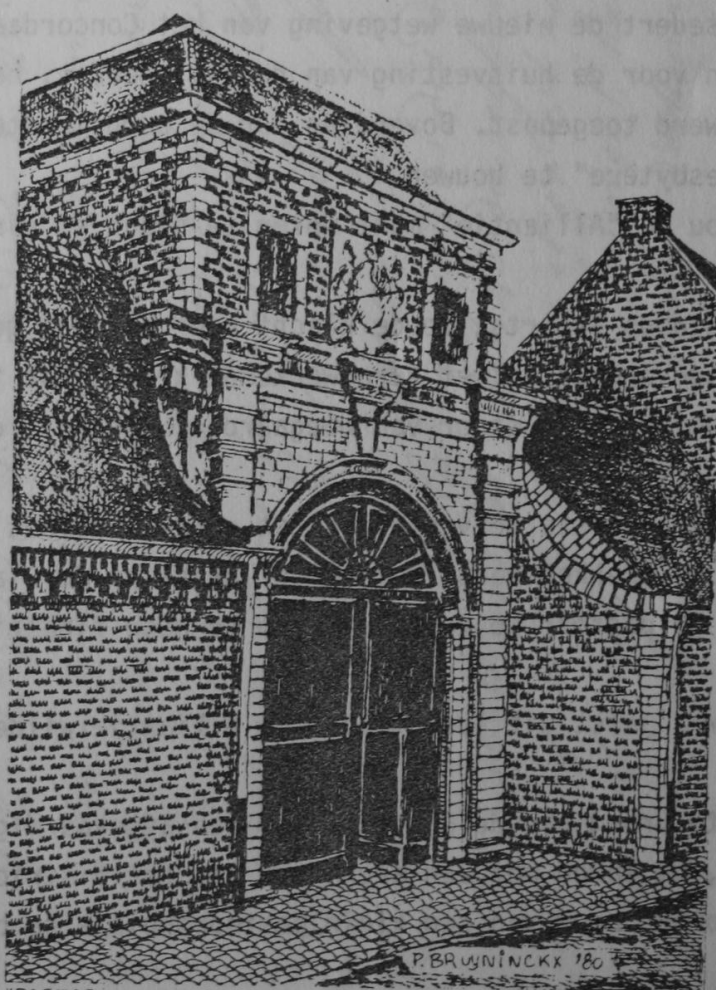
De slachtoffers waaronder Deswert, Rimanque en Carcan, eisten schadevergoeding aan de gemeente.

Nadat de Hollanders terug waren verdreven, kwam op 15 augustus, tuchtloze eenheden van de 4e Belgische Divisie onder Generaal Daine te Hoegaarden een paar dagen legeren, kort opgevolgd door de Fransen die de Hollanders hadden verjaagd. Zij bleven tot einde 1831 te Hoegaarden ingekwartierd, hetgeen aan de inwoners veel schade berokkende.

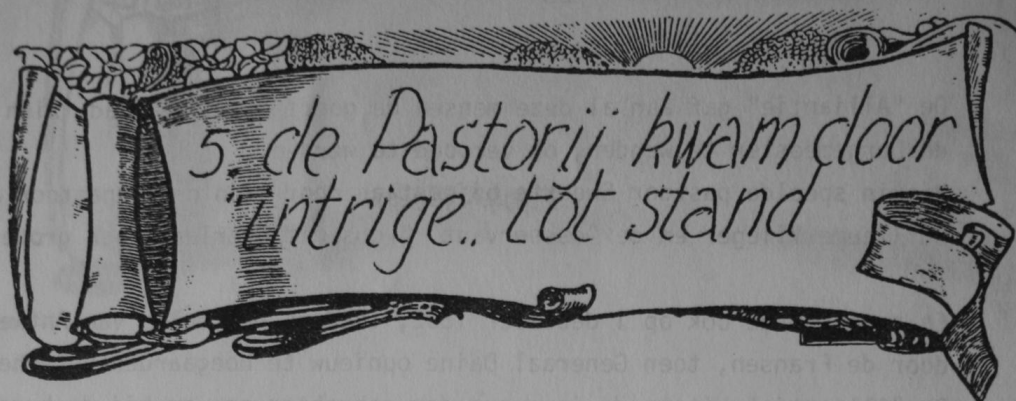
De "Alliantie" gaf aan al deze mensen de goede en wijze raad, zich tot de burgemeester te wenden, om vergoed te worden.

Hierin speelde pastoor Sweerts bijgestaan door zijn onder-pastoor Jean Guillaume Vlieger en de "desservant" Broos uit Overlaar, een grote rol.

En zo gebeurde ook op 1 december 1832, tijdens het beleg van Antwerpen door de Fransen, toen Generaal Daine opnieuw te Hoegaarden verscheen. De "Alliantie" hitste de inwoners der gehuchten op, om bij de burgemeester van verzachting van inkwartiering te vragen. Het kostte veel kommer aan Dumont en hij mislukte in al zijn pogingen.

"PASTORIE", HOEGAARDEN

De huidige pastorij van Hoegaarden, in 1747 gebouwd door brouwer Carolus Van Nerum was in 1805 overgegaan op de familie Paillet x Sweerts en diende van 1771 tot 1775 als woonhuis voor de dorpspastoor, die de huurpacht op eigen kosten moest betalen.

Nochtans sedert de nieuwe wetgeving van het Concordaat, moest de gemeente instaan voor de huisvesting van de zieleherder, hetgeen te Hoegaarden niet werd toegepast. Bovendien had de burgemeester geweigerd een eigen "Presbytère" te bouwen.

Daaruit zou de "Alliantie" munt weten te slaan en ging ten aanval.

Pastoor Jacobus Sweerts, legde klacht neer bij het gemeentebestuur en eiste schadevergoeding met terugwerkende kracht tot in 1810 (jaar van zijn benoeming tot pastoor van Hoegaarden), ingeval deze toestand niet veranderde.

De Raad, ten zeerste verveeld met het geval, besloot alsdan een kleine woonst op te trekken naast het schoollokaal op de Plaats, want het herenhuis waar de pastoor nu verbleef, zou te hoge financiële kosten teweeg brengen.

Doch het was juist dit laatste dat de Alliantie wilde.

De gemeente vroeg aan de Deputatie om een afgevaardigde naar Hoegaarden te sturen, om samen met een architect van het district, de bijkomende kosten voor de bouw van een klein pastoorshuisje te bepalen en te bespreken.

De Zangré had zulks vernomen van zijn geboortegemeente ontvanger Haumont en lichtte dadelijk Dr. Van Nerum in, die onmiddellijk het Deputatielid en de architect ging bezoeken en bewerken. Ook De Zangré hielp hier een handje mee. Hij was immers lid gebleven van de landbouwcommissie van Brabant en had hierdoor zijn kontakten met de Deputatie.

Le conseil communal de Hougardes.

Présents. Messieurs J. B. Dumont, Bourgmestre, P. Lomel, J. B. Vanautgaerden
adjoints, J. B. Vandermolen, J. B. Lys, J. B. Dumont, C. Carcan, J. B.
Jouret, A. Vandierst membres et J. Loderjckx Secrétaire.

Sur la délibération en date du 22 du courant, par laquelle il est
d'intention d'acheter une maison avec dépendances, appartenant
à Madame veuve Bailliet, pour servir de presbytère.

Sur la lettre de Monsieur le commissaire du district de Louvain, en
date du 25 du courant, 2e D^e 3. série N° 93, par laquelle il invite
l'administration communale de faire estimer le dit bien par deux
experts à nommer par elle.

Procédant à la nomination des dits Experts, conformément aux
dispositions de l'art. 45 du règlement d'administration du filat-
pays de cette Province, il en est résolu, que Messieurs Henri Van-
autgaerden et Jean haumont, habitants de cette commune sont
nommés experts, à l'effet d'estimer la dite maison avec ses dépen-
dances et l'ardin.

Fait en séance. Les Jour, Mois et an que dessus.

Par ordonnance

Le Secrétaire

J. Loderjckx

Le Bourgmestre

J. B. Dumont

Toen het Deputatielid en de architect ter plaatse het onderzoek instelden, kwamen zij tot het besluit, dat een gewoon huisje niet volstond aan de voorschriften. De woonst moest groter en ruimer worden en minstens een stal, een bakhuis en een tuin bevatten. Maar hiervoor moest een deel van het kerkhof worden ingepalmd en omgevormd.

De tuin alleen zou 3000 florijnen kosten, zonder over woning, stal en bakhuis te spreken. De gemeente kon deze hoge prijs niet betalen en het plan werd verworpen. De Alliantie had een eerste resultaat behaald.

Vervolgens trad weduwe Paillet (geboren Marie Anne Sweerts, nicht van pastoor Sweerts en kleinnicht van Vandertaelen) op. Zij wendde zich tot de burgemeester en verklaarde bereid te zijn, haar huis in de Knorrestraat, aan de gemeente te verkopen van de 3/5 van de werkelijke waarde, zo het als pastorij zou worden ingericht. De gemeenteraad stond voor een keuze, ofwel de aanschaffing van het huis aan 3/5 van de waarde, ofwel 20 jaar achteruitstel van huurpacht aan pastoor Sweerts terug betalen. Dumont vroeg bedenktijd. Tweede overwinning van de Alliantie.

Nu kwam het er op aan de Raadsleden tot de aankoop van het huis aan te sporen.

Dit was het werk van Dr. Van Nerum, die in 1830 met de zuster van Van Autgaerden was gehuwd. Hij ging zijn schoonbroeder opzoeken en pleitte voor de aankoop. Ook beïnvloedde hij sekretaris Lodewijckx en ontvanger Haumont, die als getuigen bij zijn huwelijk waren opgetreden en met wie hij goed gevriend was, terwijl Henri Coenegras, voorzitter van de kerkfabriek, druk uitoefende op burgemeester Dumont.

Anderzijds deed brouwer Jean Bapt. Van Nerum hetzelfde met zijn schoonbroeder raadslid Dumont, (wiens zuster hij had getrouwd) en ook zijn andere schoonbroeder Servaes Nijs (die met een zuster van Jean Bt. Van Nerum was gehuwd) deken der Brouwersgilde, hiervoor ten goede spreken bij zijn broeder en raadslid Jean Bapt. Nijs.

En tenslotte richtte pastoor Sweerts zich tot zijn kleinkozijn Eerw. Jacques Lowet, pastoor te Melckwezer en Onder-deken bij de Sweerts Alliantie, die op zijn beurt de zaak verdedigde bij zijn neef raadslid Pierre Lowet. Het raderwerk der Geslachten was in werking getreden, zonder dat de leden uit de gemeenteraad hun spel doorzagen.

Op de zitting van 20 okt. 1831, stelde assessor Van Autgaerden voor om het prachtige herenhuis van weduwe Paillet aan te kopen, en als pastorij in te richten, maar het mocht de 6000 florijnen niet te boven gaan,

wijl de prijs voor de bouw van het nieuw gemeentehuis met 3000 florijnen zou worden verlaagd. Derde overwinning der Alliantie.

Nu moest de prijsschatting van het huis worden opgemaakt. Zulks geschiedde op 31 okt. door de aangeduide deskundigen Henri Van Autgaerden, landmeter en broeder van de assessor en de ontvanger Haumont, wijl Pierre Lowet als het commodo en incommodo zou leiden.

En weer trad de Alliantie op, om de verkoopprijs op te drijven. De schatters bepaalde de waarde op 6700 florijnen (ongeveer 14.158 fr.), want er mocht niet onder de prijs worden gekocht. Dat was het werk geweest van assessor Lowet uit eerbied voor de weduwe Paillet, zijn achterklein nicht. De slag was gewonnen, een der stamhuizen uit de Geslachten zou tot pastorie van Hoegaarden worden ingericht.

De plechtige inhuldiging greep plaats op 4 november en burgemeester Dumont sprak een gelegenheidsrede uit, waarop pastoor Sweerts het dankwoord gaf.

Men vangt immers geen vliegen met azijn !!!!

De verkoop van het huis met aanhorigheden was gebeurd "voor vrij en onbelast" maar in feite waren er 12 jaarlijkse missen aan verbonden volgens een stichting van Landdeken Henricus Peeters, gedaan bij codicil voor notaris Hubens te Hoegaarden op 7 maart 1783 en twee andere missen, gesticht door Deken Joannes Hubertus Sweerts, samen dus 14 jaarlijkse missen aan 10 "sollen" per mis door de gemeente aan de kerkfabriek te betalen.

Maar de koop was geschied en de stichtingen moesten geeerbiedigd worden. De Geslachten hadden de gemeente in de doeken gedaan.